

Pe locul doi s-au plasat intoxicațiile cu alcool – 56 (16,5%) cazuri, din ei 38 (67,8%) de afectați s-au intoxicat în urma consumului de băuturi alcoolice tari.

Locul trei revine intoxicațiilor cu gaze, preponderent intoxicațiilor cu monoxid de carbon, fiind înregistrate 30 (9,1%) cazuri, urmate de intoxicațiile cu pesticide – 9 sau 2,7% din numărul total de cazuri atestate (figura 2).

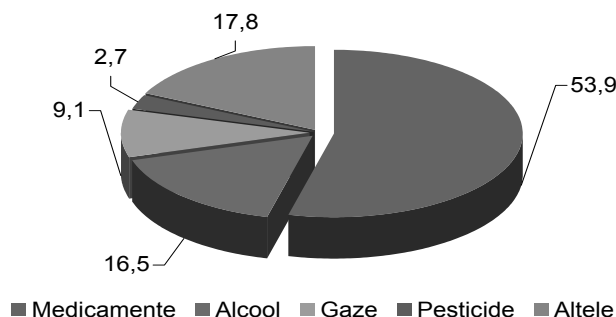

Figura 2. Structura intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, înregistrate în raionul Orhei (anii 2011–2015) după factorul cauzal

Analizând datele privind IANEEC după locul de reședință și după sex, s-a constatat că 95,5% din cazuri au fost înregistrate printre populația din mediul rural, în același timp, 222 (62,5%) cazuri au fost înregistrate printre femei și 133 (37,5%) printre bărbați.

Analiza datelor statistice prin prisma principalelor grupe de vârstă relevă faptul că 136 (38,3%) de cazuri au fost atestate la copii cu vârsta de 0-17 ani, inclusiv 53 (38,9%) cazuri printre copiii cu vârsta cuprinsă între 0 și 3 ani.

Intoxicațiile acute, în majoritatea cazurilor, necesită intervenții medicale de urgență și constituie un procentaj înalt de spitalizare. Practic, datorită intervențiilor medicale, pacienții cu intoxicații acute sunt salvați, fiind internați în secția de reanimare și terapie intensivă, unde o zi/pat costă circa 533,0 lei, surse financiare care ar putea fi utilizate pentru tratamentul altor maladii.

În profilaxia intoxicațiilor are o deosebită importanță păstrarea corectă a substanțelor toxice la locurile de lucru și de trai, iar în rândul copiilor – și aspectele de comportament, supravegherea corespunzătoare din partea părinților și altor persoane mature. În acest context, pentru evitarea intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, este absolut necesar de a ridica nivelul de cunoștințe în rândurile populației privind utilizarea și păstrarea corectă a substanțelor chimice, inclusiv a produselor chimice de menaj, medicamentelor, pesticidelor etc., respectarea regulilor de exploatare a sistemelor de încălzire (sobe, centrale pe biomasă,

gaze etc.), sporirea atenției părinților asupra comportamentului copiilor, îndeosebi al celor mici.

Concluzii

1. În raionul Orhei au fost înregistrate 183 (53,5%) cazuri de intoxicație cu medicamente, inclusiv un deces.

2. Pe locul doi s-au plasat intoxicațiile cu alcool, cu 56 (16,3%) cazuri, care sunt urmate de intoxicațiile cu gaze – 30 (9,1%) cazuri.

3. Intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică constituie o problemă actuală de sănătate publică și denotă necesitatea fortificării cadrului normativ ce vizează utilizarea în practică a substanțelor chimice toxice.

Bibliografie

1. Mihai Pîslă, Ion Bahnarel, Valeriu Pantea ș.a. *Supravegherea de stat a sănătății publice în Republica Moldova* (Raport Național, anul 2014). Chișinău, 2015, 180 p.
2. Ion Bahnarel, Valeriu Pantea, Ion Șalaru ș.a. *Supravegherea de stat a sănătății publice în Republica Moldova* (Raport Național 2015). Chișinău, 2016, 176 p.
3. Iurie Pinzaru, Tatiana Manceva. *Unele aspecte privind intoxicațiile acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova*. În: Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, 2016, nr. 1(65), p. 41-45.
4. <https://www.revistagalenus.ro/practica-medicala/22602-22602.html>.

ASPECTE ALE MORBIDITĂȚII PRIN INTOXICAȚII ACUTE NEPROFESIONALE EXOGENE DE ETIOLOGIE CHIMICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA, ANII 2012–2015

Violeta SAVCA, Igori FEOFANOV, Nicolae ROȘCA,
Centrul de Sănătate Publică Chișinău

Summary

Issues morbidity by acute nonprofessional poisoning of a chemical etiology in Moldova, 2012-2015 years

In this article are present the results and base information's about dynamics of morbidity by nonprofessional acute intoxications which in last years has a growing trend and represent a risk for Public Health, also a challenge are fatal cases after voluntary and involuntary intoxication among Moldova's population.

Keywords: morbidity, risk factors, nonprofessional pathology, intoxications

Резюме**Вопросы заболеваемости острыми отравлениями непрофессиональной этиологии в Молдове, 2012–2015 годы**

В работе представлены результаты и информация о развитии заболеваемости острыми отравлениями непрофессиональной этиологии среди населения Республики Молдова.

Ключевые слова: заболеваемость, факторы риска, непрофессиональная этиология

Introducere

Intoxicațiile cu substanțe chimice reprezintă o problemă majoră de sănătate publică. Pe parcursul anilor 2012–2015, în Republica Moldova au fost înregistrate 4359 de cazuri de intoxicații acute neprofesionale de etiologie chimică, dintre care 117 cu sfârșit letal [1].

Intoxicațiile sunt definite ca o stare patologică caracterizată printr-o varietate de tulburări provocate de una sau mai multe substanțe toxice care au nimerit voluntar sau involuntar în organismul uman. Toxicele sunt compuși chimici utilizați în cadrul diverselor activități pe parcursul desfășurării acestora, dar care odată cu pătrunderea în organism prin diferite căi pot induce dezvoltarea unor procese periculoase pentru sănătate, perturbând echilibrele biologice, funcțiile organelor și sistemelor, prezentând riscuri pentru dezvoltarea cancerului și cauzând decese.

Graviditatea intoxicației depinde de câțiva factori care pot dezvolta sau împiedica apariția intoxicației, și anume: gradul de toxicitate al produsului în cauză, modul de pătrundere în organism, doza absorbită, rezistența organismului și vârsta individului. Este suficient ca cel puțin unul dintre factorii enumerați să depășească minimul admisibil și ca rezultat pot apărea complicații.

Materiale și metode

Materialele folosite pentru studierea morbidității prin intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică au fost culese din baza de date, pe parcursul a patru ani. Au fost folosite metodele de studiu: statistică, comparativă, de analiză și de expertiză [2, 3, 5].

Rezultate și discuții

În Republica Moldova, pe parcursul anilor 2012–2015 au fost înregistrate în total 4359 cazuri de intoxicații acute voluntare, din care 1516 cazuri la copii cu vârsta între 1 și 18 ani (34,7%). În perioada dată au fost înregistrate 1404 cazuri (32,2%) de otrăviri cu alcool, din care la copii 162 (11,5%); la adulți 1502 (34,4%) de otrăviri cu medicamente și la copii 713 cazuri (47,4%) [1, 4].

Conform datelor Centrului Național de Management în Sănătate (CNMS), morbiditatea prin intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova (caz absolut) indică la adulți: o sporire semnificativă a cazurilor de intoxicații cu alcool de la 297 în anul 2012 până la 358 cazuri în 2015; intoxicațiile cu medicamente variază cu valorile: 167 cazuri în anul 2012, 280 în 2013, 202 cazuri în 2014, 140 în 2015; intoxicațiile cu gaze au crescut de la 38 cazuri în anul 2012 până la 83 în 2015. Considerăm oportun de a scoate în evidență intoxicațiile din grupul „cu alte toxine”. În acest grup sunt incluse intoxicațiile cu detergenți, nitrați/nitriți, substanțe ce conțin metale grele, care se prezintă printr-o tendință spre amplificare în dinamică: de la 25 cazuri în anul 2012 la 75 în anul 2013 și 92 cazuri în 2015.

În perioada de referință este alarmantă tendința de creștere a cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în rândul copiilor: intoxicații cu alcool – de la 11 cazuri în anul 2012 până la 106 în 2015; intoxicații cu medicamente – de la 101 cazuri în 2012 până la 360 cazuri în 2015. Prezintă îngrijorare și dinamica intoxicațiilor din grupul „cu alte toxine” la copii: de la 49 cazuri în anul 2012 la 70 în 2013, 90 cazuri în 2014 și 215 în anul 2015 (figura 1).

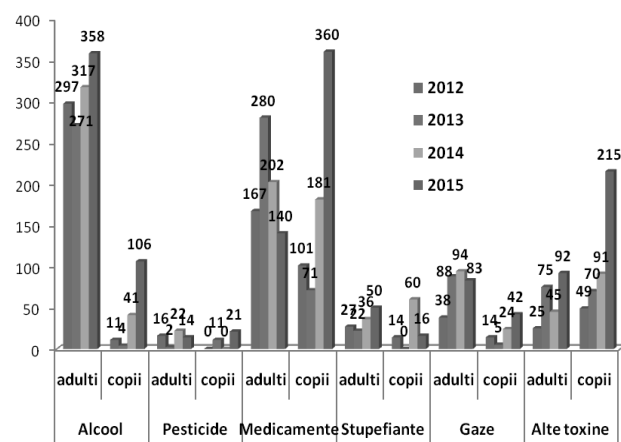

Figura 1. Dinamica morbidității prin intoxicații acute neprofesionale în Republica Moldova (caz absolut), anii 2012–2015

Considerăm important să menționăm că practic diagnosticarea pacienților cu intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, cu excepția intoxicațiilor cu alcool și derivatele lui, intoxicațiilor cu CO (monoxid de carbon), se stabilește pe baza semnelor clinice, adică a tabloului clinic. La moment, în Republica Moldova nu există o instituție medico-sanitară care ar dispune de aparataj, utilaj și metodologii pentru determinarea nitrozaminelor și stupefiantelor în probele biologice (mase vomitive, sânge, urină, fecalii) ale pacienților cu intoxicații acu-

te neprofesionale exogene de etiologie chimică.

În structura intoxicațiilor acute, pe primul loc se plasează otrăvirile cu medicamente (36,0%), pe locul doi – otrăvirile cu alcool (32,2%), „alte substanțe toxice” se plasează pe locul trei (17,7%), urmate de intoxicațiile acute cu gaze (8,9%), otrăvirile cu stupefiante (5,2%) și intoxicațiile cu pesticide (2%) [2, 4] (figura 2).

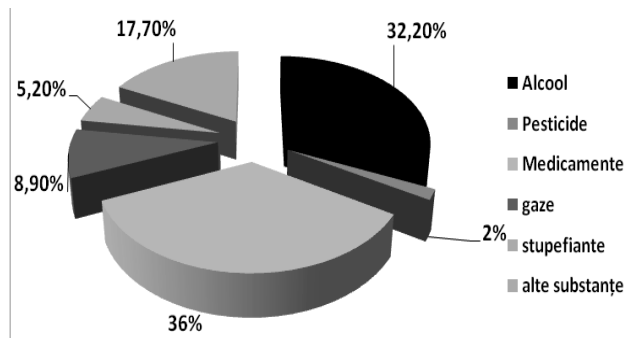

Figura 2. Structura morbidității prin intoxicații acute neprofesionale în R. Moldova, anii 2012–2015

În structura intoxicațiilor acute la copii prevează otrăvirile cu medicamente (47,1%), pe locul doi se plasează otrăvirile cu „alte substanțe toxice” (30,8%), intoxicațiile cu alcool se plasează pe locul trei (10,6%), fiind urmate de intoxicațiile acute cu gaze (5,7%), otrăvirile cu stupefiante (4,3%) și intoxicațiile cu pesticide (1,5%) (figura 3).

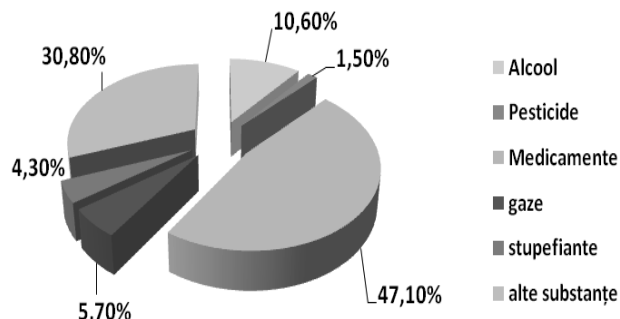

Figura 3. Structura morbidității prin intoxicații acute neprofesionale la copii în R. Moldova, perioada 2012–2015

Analiza circumstanțelor expunerii la intoxicații acute neprofesionale de etiologie chimică arată că cel mai des sunt întâlnite cazurile de origine necunoscută cu 36,6%, iar pe locul doi sunt cazurile de expunere intenționată cu 36,6% (suicid 10,5%, ocupațional 0,5%, incert 0,6%).

Cel mai des, intoxicațiile au loc acasă (52%) și în alte împrejurări – 17,6% (pe stradă 12,6%, necunoscut 15,4% și în instituții 2,4%). Circa 90% din toate intoxicațiile au loc pe cale orală.

Pe parcursul anilor 2012-2015 au fost înregistrate în total 117 cazuri de deces, din ele 52 cauzate de alcool, 53 cazuri – expunere la metale grele, acizi, nitrați, detergenți (alte substanțe), 7 cazuri – expu-

nerea la pesticide, 3 cazuri – de la medicamente, 2 cazuri – din cauza gazelor [2, 4].

În structura cazurilor letale prin substanțe chimice neprofesionale, la maturi poziția întâi o ocupă alcoolul cu 49,21%, iar poziția a doua – „alte substanțe” cu 46,08%; cea mai mică rată a mortalității este înregistrată de intoxicațiile prin gaze – 0,86%. Cazuri letale în rândul copiilor nu au fost atestate.

Concluzii

1. Analiza datelor arată că, în ultimii ani, crește tot mai mult numărul de cazuri prin intoxicații acute neprofesionale în rândul copiilor, ceea ce este foarte îngrijorător, deoarece și la adulți, și la copii primele poziții sunt ocupate de alcool și medicamentele care se află la îndemână, de aceea e necesar de a asigura educarea și informarea populației privind factorii de risc și pericolul intoxicațiilor acute neprofesionale.

2. Morbiditatea populației prin intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova are o tendință sigură de creștere.

3. Cotele valorilor mortalității prin intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în Republica Moldova sunt considerabile și îngrijorătoare: din totalul de 4359 persoane înregistrate cu intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, în perioada 2012–2015 au decedat 117 persoane sau 2,7%.

4. Deosebit de alarmante sunt și dimensiunile morbidității prin intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în categoria de vârstă 0-17 ani.

5. Republica Moldova nu dispune de aparat, utilaj, metodologii și standarde pentru determinarea nitrozaminelor și stupefiantelor în probele biologice (mase vomitive, sânge, urină, fecalii) ale pacienților cu intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică.

Recomandări

Modalitățile combative împotriva intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică trebuie realizate în trei etape:

- Prevenția** (care trebuie să fie prioritară!):
 - Educarea și informarea populației privind riscul mare al intoxicațiilor acute neprofesionale de etiologie chimică.
 - Păstrarea substanțelor chimice în locuri inaccesibile pentru copii sau în locuri special amenajate.
- Diagnosticul:**
 - Procurarea aparatului/utilajului pentru diagnosticarea rapidă a stărilor morbide (intoxicațiilor acute neprofesionale de etiologie chimică).
 - Elaborarea standardelor pentru determinarea nitrozaminelor și stupefiantelor în probele

biologice ale pacienților cu intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică.

3. **Tratamentul**, cu obiectivele principale:

- Vindecarea, însănătoșirea pacienților
- Prelungirea vieții acestora
- Asigurarea calității vieții lor.

Bibliografie

1. *Anuar statistic medical al CNMS, anii 2012–2015.*
2. Formular nr. 058-3/e FIȘA DE NOTIFICARE URGENTĂ despre depistarea cazului de intoxicație acută neprofesională exogenă de etiologie chimică.
3. Ordinul MS nr. 906 din 30 noiembrie 2015 *Cu privire la notificarea și cercetarea cazurilor de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică*
4. Raport statistic nr. 18, tab. 24. *Intoxicații acute neprofesionale cu etiologie chimică.*
5. E. Jabă. *Statistica*. București: Editura Economică, 1998.

ANALIZA INTOXICAȚIILOR ACUTE NEPROFESIONALE EXOGENE DE ETIOLOGIE CHIMICĂ ÎN RAIONUL CĂUȘENI, ANII 2011–2016

Veaceslav FANIC, Andrei KAZACIOK,
Centrul de Sănătate Publică Căușeni

Summary

The analysis of acute nonprofessional poisonings of a chemical etiology in district Causeni for 2011–2016

The analysis of cases of acute nonprofessional exogenous poisonings of a chemical etiology in district Causeni is presented. During this period 262 cases of poisonings, including 4 deadly, are registered. Most often these poisonings are caused by the use of the chemicals, as a rule, in family life.

Keywords: *affected people, measures to prevent, acute poisonings, toxicological substances*

Резюме

Анализ острых непрофессиональных экзогенных отравлений химической этиологии в районе Кэушень за 2011–2016 г.

Представлен анализ случаев острых непрофессиональных экзогенных отравлений химической этиологии в районе Кэушень. В отмеченный период в районе зарегистрировано 262 случая отравлений, включая 4 смертельных. Чаще всего эти отравления вызваны употреблением химических веществ, используемых, как правило, в быту.

Ключевые слова: *острые отравления, токсичные вещества, меры профилактики*

Introducere

Intoxicațiile acute de etiologie chimică reprezintă o stare patologică a organismului, cauzată de

substanțe chimice toxice, care pătrund în organismul uman pe diferite căi, în doze capabile de a afecta funcțiile vitale și a provoca dereglări funcționale, uneori fiind soldate chiar cu decese.

Cauzele apariției unor astfel de intoxicații sunt: nerespectarea păstrării sau administrarea incorectă a substanțelor chimice (medicamente, pesticide etc.); nivelul de cunoștințe scăzut al populației privind pericolul lor asupra sănătății; accesul liber al copiilor la substanțe chimice; nivelul scăzut de informare a copiilor de către părinți și profesori despre potențialul pericol al substanțelor chimice asupra sănătății; utilizarea unor substanțe (medicamente, pesticide) în scop suicidal.

Materiale și metode

Au fost utilizate date din Formularele statistice f. 18-săn *Darea de seamă privind supravegherea de stat a sănătății publice* din anii 2011–2016 (01.09) la capitolul evidența intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică, din Registrul provizoriu de evidență a persoanelor cu intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică.

De asemenea, s-a folosit suportul informativ pentru organizarea Săptămânii de prevenire a intoxicațiilor acute neprofesionale exogene de etiologie chimică nr. 06f-2/1948 din 12.08.2016, semnat de adjunctul medicului-șef sanitar de stat al Republicii Moldova.

Rezultate și discuții

Evaluarea datelor privind cazurile de intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică din raionul Căușeni pentru perioada 2011–2016 denotă o înregistrare a 262 cazuri de intoxicații cu substanțe chimice, dintre care 4 s-au soldat cu deces (1,5%, în RM total – 4%). Cele mai multe cazuri au fost atestate în anii 2012 și 2013 – câte 56, inclusiv 4 decese (un copil de până la trei ani, consecința intoxicației cu medicamente; doi bărbați sub 62 de ani și o femeie sub 57 ani, intoxicație cu alte substanțe toxice) (figura 1). O diminuare bruscă a numărului de intoxicații se atestă în anul 2014 cu 32 cazuri, comparativ cu 56 cazuri în 2013.

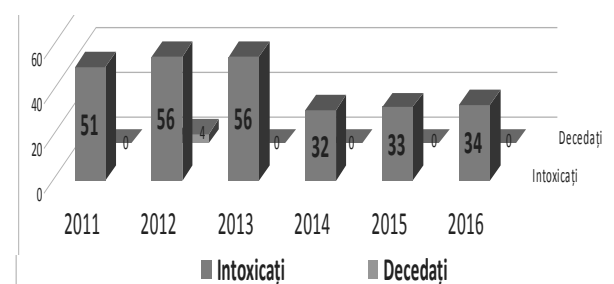

Figura 1. *Intoxicații acute neprofesionale exogene de etiologie chimică în r-l Căușeni, în perioada 2011–2016 (01.09.2016), nr. cazuri absolute*